

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата психологічних наук, доцента кафедри диференціальної і спеціальної психології Одеського національного університету імені

І. І. Мечникова

Кременчуцької Маргарити Костянтинівни

на дисертаційне дослідження

Толмачевської Вікторії Олександрівни

«Психологічні особливості емоційної експресії у представників професій з високим емоційним навантаженням»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 "Психологія"

Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена необхідністю вирішення нових та складних завдань, адже емоційна складова, є однією з найважливіших частин людського життя, вона має вплив на внутрішню психічну організацію так і на комунікативні і адаптивні процеси.

В рамках професійності, а саме в сфері медичних працівників, емоційність та різні компоненти емоційної експресії, має великий вплив не лише на особистість лікаря, та його психологічне здоров'я, а й на взаємини з пацієнтами та результати лікування. Успішна діяльність лікаря визначається такими психологічними особливостями: як високий рівень комунікативної та емоційної компетентності, яка реалізується по відношенню до пацієнтів, їх родичів, та колег. Важливу роль відіграють незалежність і автономність лікаря, його впевненість у власних силах і стійкість в різного роду ситуаціях, в поєднанні з гнучкістю і пластичністю поведінки в умовах, що змінюються нестандартних професійних ситуаціях. Високий ступінь стійкості до стресу, до емоційних і інформаційних перевантажень, наявність розвинених механізмів адаптації і компенсації.

Ознайомлення з текстом дисертації В.О. Толмачевської дає можливість констатувати, що дисертаційна робота справляє позитивне

враження цілісного й актуального підходу до теоретичного узагальнення та нового вирішення наукової проблеми емоційної експресії у представників професій з високим емоційним навантаженням.

Чітке формулювання основних положень вступної частини свідчить про зрілість дослідницької стратегії, узгодженість методологічних положень, покладених у її основу.

Теоретико-методологічну основу дослідження представлено в класичному науковому варіанті – основні загальнонаукові та суто психологічні принципи, основні наукові підходи, теорії, концепції, окремі положення. Огляд наукової літератури виявляє широку обізнаність дисертантки з проблемою дослідження, глибоко аналізуються теоретичні підходи до емоційної експресії як психологічного феномену.

Вважаємо обґрунтованим дисертанткою міждисциплінарний характер досліджуваної проблеми, тому доцільне застосування взаємодоповнюючих наукових підходів – системного, особистісного та діяльнісного підходи до аналізу розвитку психіки людини, положень про емоційні стани у міжособистісних відносинах, концепції емоційного інтелекту, концепції емоційної та особистісної корекції у процесі тренінгового впливу на групу.

Варто відзначити ґрунтовний підхід дисертантки до вибору психодіагностичного інструментарію емпіричного дослідження.

Висновки, які робить дисертант, чітко сформульовані та переконливі. Вони синтезують всі основні результати дослідження, засвідчують виконання поставлених завдань та досягнення мети.

Загалом позитивно оцінюючи рецензовану дисертаційну роботу В.О. Толмачевської, вважаємо за доцільне висловити деякі побажання:

1. Бажано деталізувати психологічну складову Програми психологічної корекції психоемоційної сфери особистості медиків на базі позитивної психотерапії Н. Пезешкіана. При необхідності конкретизовану Програму можна розмістити у Додатках:

2. У тексті третього розділу присутнє перевантаження великою

кількістю результатів математичної статистики. Деякі розрахунки бажано розмістити в додатках роботи.

Зазначені зауваження носять характер побажань і не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження.

Слід зазначити, що загалом дисертація В.О. Толмачевської за темою «Психологічні особливості емоційної експресії у представників професій з високим емоційним навантаженням» за спеціальністю 053 «Психологія» виконана на належному науково-теоретичному рівні, повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її авторка заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – психологія у галузі знань «Соціальні та поведінкові науки»

Рецензент

канд. психол. наук, доцент кафедри
диференціальної і спеціальної психології
ОНУ імені І.І. Мечникова

Маргарита КРЕМЕНЧУЦЬКА

Підпис засвідчую
Старший інспектор відділу кадрів
Ділок: /Пашина Л.Ю. А.Р.С.В.КА/

